

Plan potpore otočnim organizacijama civilnog društva koje djeluju u području gospodarstva

Otočne udruge su temelj zajednice, čuvari identiteta i pokretači održivog razvoja.

Njihov rad zaslužuje veću vidljivost, veću podršku i veće priznanje!

Uvod

LAG Škoji nositelj je projekta **ŠKOJovanje za budućnost** u kojem partnerski sudjeluje član LAG-a Škoji Udruga Pelišnjak.

Projekt je sufinanciran u okviru Javnog poziva za prijavu projekata poticanja razvoja civilnog društva na otocima Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU koji je objavljen 2025. godine.

Kao inicijalna aktivnost projekta provedeno je istraživanje „*Uloga organizacija civilnog društva na održivi razvoj otoka Hvara, Visa i Šolte*” čiji rezultati su poslužili kao podloga za provedbu svih ostalih aktivnosti projekta uključujući i izradu pilot programa „**Plan potpore organizacijama koje djeluju u području gospodarstva**” koji sadrži prijedloge i smjernice i predstavlja operativni temelj za potencijalne pozive jedinica lokalne samouprave u cilju pružanje financijske podrške i potpore otočnim udrugama koje djeluju u području gospodarstva.

Svrha Plana potpore je prevesti spoznaje iz istraživanja u konkretne ciljeve, mjere i aktivnosti koje će doprinijeti profesionalizaciji rada udruga, jačanju njihovih kapaciteta i vidljivosti, razvoju novih održivih gospodarskih aktivnosti te posljedično doprinijeti otpornosti otočnih zajednica na ekonomske, društvene i ekološke izazove.

Plan se temelji na sljedećim načelima:

Usklađenost s potrebama

Nedostatak ljudskih kapaciteta, financijske stabilnosti, prostora za rad, vidljivosti, suradnje i neiskorišten potencijal za održivi razvoj.

Tri prioritetne mjere

Jačanje kapaciteta i vidljivosti, profesionalizacija rada te dostupnost prostora za rad udruga.

Praćenje provedbe

Praćenje provedbe putem pokazatelja za sve prioritetne mjere.

Pilot program prezentirat će se predstavnicima jedinica lokalne samouprave otoka Hvara, Visa i Šolte kako bi se procijenila njegova učinkovitost i realna mogućnost primjene. Obzirom da su svih sedam jedinica lokalne samouprave otoka Hvara, Visa i Šolte članovi LAG-a Škoji moguća je daljnja konkretizacija predloženog plana u provedbeni program i operacionalizacija kroz javne pozive kojima će se pružiti konkretna podrška udrugama koje djeluju u području gospodarstva.

I.

Rezultati istraživanja kao podloga izrade Plana potpore

Prema podacima iz listopada na području LAG-a Škoji djeluje **315 aktivnih udruga**, od kojih **50 udruga u području gospodarstva**. Najzastupljenija gospodarska područja u kojima udruge djeluju su turizam, ugostiteljstvo, socijalno poduzetništvo i trgovina.

- Istraživanje je ukazalo da čak **15,87% udruga** djeluju u području gospodarstva što predstavlja prosjek viši od županijskog i nacionalnog te ukazuje na udruge kao relevantnu resursnu osnovu društva i razvojni potencijal kojim se osigurava održiva budućnost otočnih zajednica.

Istraživanje je temeljeno na podacima iz javno dostupnih baza, strukturiranih anketa ciljano namijenjenih predstavnicima udruga koje djeluju u području gospodarstva i anketa u koju su uključeni lokalni dionici kako bi se istražila njihova percepcija o ulozi organizacija civilnog društva u održivom gospodarskom razvoju

Rezultati primijenjenih metoda istraživanja ukazali su na snage, slabosti, prilike i prijetnje koje su iskazane u Tablici 1.

Tablica 1 – SWOT analiza

SNAGE (S)	SLABOSTI (W)
- relativno velik broj registriranih aktivnih udruga koje djeluju u području gospodarstva - tradicija održavanja događanja i manifestacija u organizaciji/suorganizaciji udruga - bogata i duga tradicija lokalne, otočne proizvodnje - provedba aktivnosti koje doprinose lokalnom gospodarstvu - visoka važnost udruga za razvoj lokalnog gospodarstva - visok stupanj postojeće suradnje s dionicima (npr. ostale otočne udruge, turističke zajednice, škole, kulturne ustanove...)	- prostorna koncentracija udruga koje djeluju u području gospodarstva u razvijenijim otočnim središtima - nedostatnost financijskih, materijalnih i ljudskih kapaciteta - ovisnost o prihodima od donacija - slabija uključenost udruga u aktivnosti vezane uz projekte (nacionalni/EU) i oznake kvalitete - poteškoće u provedbi projekata (npr. predfinanciranje aktivnosti, kompleksna administracija i sl.) - nedovoljno prepoznata vrijednost rada udruga u lokalnoj zajednici - nedovoljna vidljivost rada udruga u javnosti
PRILIKE (O)	PRIJETNJE (T)
- financijska podrška i veća ulaganja u udruge - jačanje kapaciteta udruga - upotreba digitalnih tehnologija u povećanju vidljivosti rada udruga te umrežavanju - održavanje edukacija i/ili radionica - zapošljavanje i profesionalizacija - administrativno rasterećenje i/ili podrška - daljnje jačanje suradnje i umreženosti otočnih udruga koje djeluju u gospodarstvu - daljnje jačanje suradnje s ostalim dionicima (npr. JLS, škole/kulturne ustanove, poljoprivrednici/OPG-ovi, turističke zajednice...) - diversifikacija gospodarskih aktivnosti - veća podrška i uključenost lokalne zajednice - održivi razvoj otoka	- ograničenost lokalnih resursa - klimatske promjene - elementarne nepogode - financijske krize

U sklopu projekta proveden je i mentorski program u okviru kojeg su dalje diferencirane snage, slabosti, prilike i prijetnje te su identificirana ključna ograničenja i izazovi u radu otočnih OCD-ova koji djeluju u području gospodarstva te su strukturirane potrebe i ciljevi koji se donose u Poglavlju 2.

II.

Ciljevi Plana

Definiranje potreba i izazova

Plan potpore organizacijama civilnog društva (OCD-ovima) koje djeluju u raznim granama gospodarstva temelji se na rezultatima istraživanja o njihovim kapacitetima, potrebama i izazovima.

Analiza stanja ukazala je na **ključna ograničenja i izazove** u radu otočnih OCD-ova koje djeluju u području gospodarstva:

- Nedostatak ljudskih kapaciteta i profesionalizacije
- Nedostatak stabilnih financijskih izvora i mogućnosti predfinanciranja projekata
- Nedostatak prostora i infrastrukture za rad
- Nedovoljna vidljivost i prepoznatost rada udruga
- Nedovoljna međusobna suradnja i umreženost
- Značajan, ali nedovoljno iskorišten potencijal za održivi razvoj
- Potreba za sustavnijom podrškom JLS-ova

Temeljem analize stanja postavljeni su ciljevi Plana potpore organizacijama civilnog društva koje djeluju u području gospodarstva. Definirano je **sedam ciljeva programa potpore** te su razrađene aktivnosti kojima je moguće postići ciljeve.

Sedam ciljeva programa potpore (C1–C7)

C1 – Jačanje kapaciteta

Jačanje organizacijskih, administrativnih i projektnih kapaciteta OCD-ova koja djeluju u području gospodarstva. Sustavno podizanje znanja i vještina članova i specijalizirane edukacije.

C2 – Profesionalizacija

Profesionalizacija rada udruga kroz zapošljavanje stručnog kadra, uspostavu internih procedura i standardizaciju poslovnih procesa radi kontinuiranog, kvalitetnog i odgovornog rada.

C3 – Prostori za rad

Osiguravanje adekvatnih prostora za rad i infrastrukture. Funkcionalni, primjereno opremljeni prostori i osnovna infrastruktura nužan su preduvjet za stabilan rad udruga.

C4 – Vidljivost

Povećanje vidljivosti i komunikacijskih kapaciteta kroz komunikacijske kampanje, digitalne alate i platforme, suradnju s lokalnim medijima te bolju prezentaciju rezultata i dobrih praksi.

C5 – Umrežavanje

Jačanje međusobne suradnje i umrežavanja. Potaknuti sustavno umrežavanje udruga (mreže, savezi, zajedničke platforme) i razvoj partnerstava s javnim i privatnim sektorom.

C6 – Poduzetnički razvoj

Poticanje razvoja poduzetničkih, inovativnih i održivih gospodarskih aktivnosti udruga: socijalno poduzetništvo, brendirani lokalni proizvodi i usluge, inovativni turistički i edukativni sadržaji.

C7 – Nove aktivnosti

Razvoj novih aktivnosti usmjerenih održivom razvoju i diverzifikaciji lokalnog gospodarstva te jačanju otpornosti otočnih zajednica kroz održivi turizam, lokalnu poljoprivredu, kružno gospodarstvo i zelene usluge.

Aktivnosti kojima se postižu definirani ciljevi

C1, C2, C3

- Edukacije o projektnom upravljanju, financijama i EU fondovima
- Mentorski programi za udruge s manjim kapacitetima
- Digitalne edukacije i podrška u korištenju suvremenih alata
- Sufinanciranje zapošljavanja administrativnog ili projektnog osoblja
- Edukacije za menadžere udruga
- Poticanje razvoja socijalnog poduzetništva
- Uspostava otočnih centara za udruge
- Zajednički coworking prostori i oprema
- Mogućnost korištenja javnih prostora bez naknada

C4, C5, C6, C7

- Izrada vizualnog identiteta
- Edukacije o komunikaciji i brendiranju
- Podrška u izradi promotivnih materijala
- Osnivanje tematskih radnih skupina
- Razmjena iskustava i učenje iz primjera dobrih praksi
- Osnivanje formalnih mreža
- Provedba pilot projekta
- Organizacija sajмова i manifestacija
- Promocija oznaka kvalitete čiji nositelji su organizacije civilnog društva

Prioritetne mjere u okviru Plana potpore

Temeljem identificiranih ciljeva i razrađenih aktivnosti uspješnosti predložene su **tri mjere** operativnih potpora organizacijama civilnog društva. Za svaku mjeru navodi se prihvatljivi korisnici, prihvatljivi partneri (ako je primjenjivo), prihvatljive aktivnosti, prihvatljivi troškovi (indikativna lista)

Mjera 1

☆ MJERA 1 JAČANJE KAPACITETA OCD KOJE DJELUJU U PODRUČJU GOSPODARSTVA ZA PROAKTIVNO DJELOVANJE UKLJUČUJUĆI JAČANJE VIDLJIVOSTI I UMREŽAVANJA S LOKALNIM DIONICIMA

Opći cilj mjere

Oснаžiti otočne OCD-ove kroz razvoj znanja i vještina, povećanje vidljivosti, umrežavanje i pokretanje aktivnosti koje doprinose održivom razvoju i diversifikaciji gospodarstva.

Povezani ciljevi

C1, C4, C5, C6, C7

Prihvatljivi korisnici

Udruge registrirane u Registru neprofitnih organizacija koje djeluju u području gospodarstva

Prihvatljivi partneri

Neprofitne organizacije

Prihvatljive aktivnosti

- Jačanje kapaciteta i edukacije (C1):** A1.1 Edukacije o projektnom upravljanju, financijama i EU/nacionalnim fondovima. A1.2 Digitalne edukacije i podrška u korištenju suvremenih alata.
- Vidljivost i komunikacija (C4):** A2.1 Izrada vizualnog identiteta udruga. A2.2 Edukacije o komunikaciji, brendiranju i digitalnom marketingu. A2.3 Izrada i provedba komunikacijskih kampanja i promotivnih materijala.
- Umrežavanje i suradnja (C5):** A3.1 Osnivanje tematskih radnih skupina. A3.2 Okrugli stolovi, razmjena dobrih praksi, studijski posjeti. A3.4 Osnivanje formalnih mreža i saveza udruga. A3.5 Troškovi studijskih putovanja.
- Poticanje poduzetničkih aktivnosti (C6):** A4.1 Provedba pilot projekta razvoja temeljenih na razvoju zajedničkih proizvoda i usluga i socijalnog poduzetništva uključujući uspostavu i promociju oznaka kvalitete.
- Održivi razvoj i diversifikacija (C7):** A5.1 Organizacija sajmova lokalnih proizvoda i usluga. A5.2 Organizacija manifestacija koje povezuju turizam, poljoprivredu, baštinu i poduzetništvo.

Prihvatljivi troškovi

- T1 Naknade predavača, mentora i stručnjaka
- T2 Najam prostora i opreme za edukacije, umrežavanje i događanja
- T3 Troškovi izrade vizualnog identiteta, web stranica i promotivnih materijala
- T4 Troškovi organizacije događanja (logistika, tehnička oprema, dozvole, osiguranje)
- T5 Putni troškovi sudionika (posebno među otocima) i troškovi studijskih posjeta
- T6 Kotizacije

Pokazatelji Mjere 1

Zajednički pokazatelji	Specifični pokazatelji
P1 Ukupan broj podržanih projekata	SP1: Broj provedenih edukacija; broj sudionika; broj udruga koje su prijavile/provele projekt
P2 Broj partnerskih projekata	SP2: Broj udruga s vizualnim identitetom; broj kampanja; broj promotivnih materijala; broj medijskih objava
P3 Ukupan broj podržanih neprofitnih organizacija	SP3: Broj tematskih radnih skupina; broj sastanaka/okruglih stolova; broj mreža/saveza; broj zajedničkih projekata
P4 Ukupan broj provedenih aktivnosti	SP4: Broj pilot-projekata; broj udruga u pilot-projektima; broj novih/unaprijeđenih proizvoda/usluga
P5 Postotak održanih udruga u odnosu na ukupan broj udruga koje djeluju u području gospodarstva	SP5: Broj sajmova i manifestacija; broj izlagača; broj posjetitelja; broj novih suradnji

Mjera 2

 MJERA 2 PROFESIONALIZACIJA RADA UDRUGA (SUFINANCIRANJE RADA)

Opći cilj mjere

Osigurati stabilnije i profesionalnije djelovanje otočnih OCD-ova kroz sufinanciranje rada ključnog osoblja i razvoj socijalnog poduzetništva.

Povezani ciljevi

C1 (organizacijski kapaciteti), C2 (profesionalizacija), djelomično C6 i C7 (razvoj novih aktivnosti)

Prihvatljivi korisnici

Udruge registrirane u Registru neprofitnih organizacija koje djeluju u području gospodarstva registrirane više od dvije godine

Prihvatljive aktivnosti

- A1 Sufinanciranje zapošljavanja administrativnog, projektnog i programskog osoblja u udrugama
- A2 Edukacije i coaching za menadžere udruga (upravljanje organizacijom, strateško planiranje, vođenje timova)
- A3 Priprema poslovnih planova i modela socijalnog poduzetništva i njihova implementacija u praksi

Prihvatljivi troškovi

- T1 Bruto plaće i doprinosi za zaposlenike OCD-ova
- T2 Troškovi stručnih edukacija za menadžere i ključno osoblje
- T3 Troškovi izrade poslovnih planova, studija izvodljivosti i savjetodavnih usluga
- T4 Osnovna uredska i IT oprema potrebna za rad zaposlenih
- T5 Potrošni uredski materijal

Pokazatelji Mjere 2

- P1 Broj udruga koje koriste sufinanciranje zapošljavanja (godišnje)
- P2 Broj novozaposlenih osoba u udrugama (FTE) uz potporu mjere (po spolu, dobi, stručnoj spremi)
- P3 Prosječan broj mjesečnih radnih sati profesionalnog osoblja po udruzi
- P4 Postotak udruga koje su nakon 2 godine zadržale zaposlenog djelatnika

Mjera 3

 MJERA 3 DOSTUPNOST PROSTORA ZA RAD UDRUGA KOJE DJELUJU U PODRUČJU GOSPODARSTVA

Opći cilj mjere

Osigurati adekvatan prostor i tehničke uvjete za rad i razvoj programa otočnih OCD-ova.

Povezani ciljevi

C3

Prihvatljivi korisnici

Udruge registrirane u Registru neprofitnih organizacija koje djeluju u području gospodarstva. Projekt se obavezno mora provoditi u partnerstvu minimalno tri udruge od kojih jedna mora biti registrirana u području gospodarstva.

Prihvatljive aktivnosti

- A1 Uspostava i opremanje otočnih centara za udruge
- A2 Uspostava zajedničkih coworking prostora, dvorana za sastanke i edukacije

Prihvatljivi troškovi

- T1 Adaptacija i sanacija prostora namijenjenima radu udruga
- T2 Nabava namještaja, IT i prezentacijske opreme, mrežne i komunikacijske opreme
- T3 Troškovi režija i održavanja zajedničkih prostora

Pokazatelji Mjere 3 (odabir)

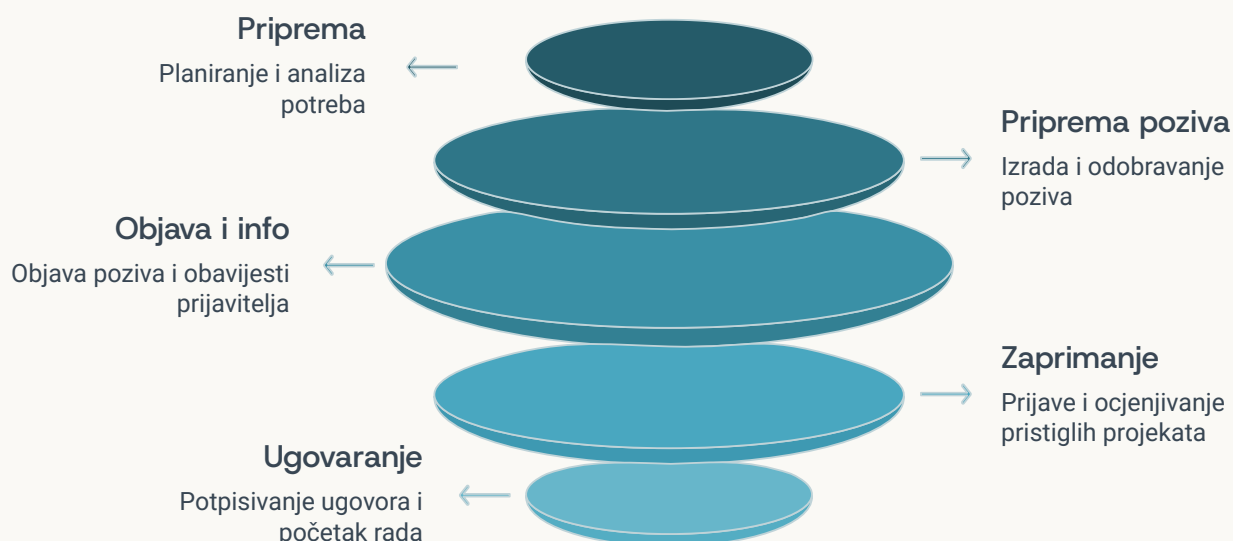
- P1 Broj udruga koje su dobile prostor za rad (novi/prošireni)
- P2 Ukupna površina prostora dodijeljenih udrugama (m²)
- P3 Broj prostora prilagođenih za zajedničko korištenje (coworking, centri za udruge)
- P4 Prosječan broj sati tjedno u kojima udruge mogu koristiti dodijeljeni prostor
- P5 Udio udruga koje su prijavile da „imaju adekvatan prostor za rad” prije i nakon uvođenja mjere (%)
- P6–P11 Broj prostora opremljenih infrastrukturom i ICT opremom; broj aktivnosti/programa godišnje; broj korisnika/posjetitelja; broj udruga koje uvode nove programe zahvaljujući adekvatnom prostoru

IV.

Operativni plan provedbe – Pregled faza

Plan potpore definiran je kao operativni temelj za potencijalne pozive jedinica lokalne samouprave radi pružanja financijske podrške otočnim udrugama koje djeluju u području gospodarstva te je usmjeren na profesionalizaciju rada udruga, jačanje kapaciteta i vidljivosti, razvoj novih održivih gospodarskih aktivnosti, a sve u cilju jačanja otpornosti otočnih zajednica.

Operativni plan služi kao provedbeni okvir za pretvaranje Plana potpore u konkretne upravljačke, administrativne i programske korake na razini jedinica lokalne samouprave koje je moguće provesti uz podršku LAG-a Škoji s ciljem uspostave funkcionalnog godišnjeg ciklusa planiranja, objave poziva, ugovaranja, provedbe, praćenja i evaluacije mjera potpore za otočne organizacije civilnog društva koje djeluju u području gospodarstva, u skladu sa sedam definiranih ciljeva plana i trima prioritetnim mjerama potpore.

Svaka faza operativnog plana osigurava sustavnu i transparentnu provedbu mjera potpore, od donošenja formalnih odluka do evaluacije postignutih rezultata i unaprjeđenja programa za sljedeći ciklus.

Detalji faza provedbe operativnog plana

1 Faza pripreme

Donijeti formalnu odluku o prihvaćanju Plana potpore. Uspostaviti radnu skupinu od predstavnika JLS-ova, LAG-a i relevantnih dionika. Detaljno programirati mjere, izraditi finalni Program potpore, uputiti ga na javno savjetovanje i donijeti Odluku. Odrediti proračunske alokacije po mjerama. Izraditi godišnji provedbeni kalendar.

2 Priprema i objava poziva

Oformiti stručno povjerenstvo za sve mjere. Za Mjeru 1 pripremiti poziv koji obuhvaća jačanje kapaciteta, edukacije, vidljivost i komunikaciju, umrežavanje, pilot projekte te aktivnosti održivog razvoja. Za Mjeru 2 pripremiti poziv za sufinanciranje rada ključnog osoblja. Za Mjeru 3 pripremiti poziv za osiguravanje i opremanje prostora. Za svaki poziv definirati prihvatljive korisnike, partnere, aktivnosti, troškove, kriterije odabira, obrasce prijave, ugovorne obveze i pokazatelje uspješnosti.

3 Objava poziva i informiranje prijavitelja

Objaviti javne pozive na službenim mrežnim stranicama i drugim komunikacijskim kanalima. Provesti informativne radionice za udruge. Osigurati odgovore na upite prijavitelja i javnu objavu pojašnjenja. Promovirati pozive kroz lokalne medije i digitalne kanale.

4 Zaprimanje, administrativna provjera i ocjenjivanje

Uspostaviti jedinstven način zaprimanja prijave i evidencijski sustav. Provesti administrativnu provjeru prihvatljivosti. Provesti bodovanje prijave prema kriterijima relevantnosti, kvalitete aktivnosti, održivosti, doprinosa ciljevima plana i realnosti proračuna. Izraditi rang-listu, prijedlog financiranja i službenu odluku o dodjeli sredstava.

5 Ugovaranje i početak provedbe

S korisnicima potpore sklopiti ugovore kojima se definiraju iznos potpore, prihvatljive aktivnosti, rokovi, izvještajne obveze i pravila kontrole. Održati početni sastanak ili radionicu s odabranim korisnicima radi usklađivanja provedbenih koraka i obveza.

6 Provedba aktivnosti u odobrenim projektima

Ova faza odnosi se na obaveze korisnika no radi uspješne provedbe relevantno je osigurati podršku korisnicima.

7 Praćenje provedbe

Uspostaviti sustav redovitog izvještavanja korisnika. Pratiti ostvarenje pokazatelja po mjerama, posebno broj edukacija, sudionika, podržanih udruga, kampanja, promotivnih materijala, medijskih objava, radnih skupina, mreža, zajedničkih projekata, pilot projekata, sajmovi i manifestacija. Za Mjeru 2 pratiti broj sufinanciranih radnih mjesta, broj educiranih menadžera i broj izrađenih/pilotiranih poslovnih modela. Za Mjeru 3 pratiti broj uspostavljenih ili opremljenih prostora i stupanj njihove korištenosti. Po potrebi provesti terenske i dokumentacijske kontrole.

8 Evaluacija i unaprjeđenje Programa

Na kraju provedbenog ciklusa izraditi zbirno izvješće o provedbi svih mjera s analizom ostvarenih rezultata i izazova. Provesti procjenu zadovoljstva korisnika mjerama. Na temelju evaluacije predložiti izmjene kriterija, aktivnosti, proračuna i pokazatelja za sljedeći provedbeni ciklus.

Zaključak i završne napomene

Plan potpore izrijekom navodi da je moguća daljnja konkretizacija predloženog plana u provedbeni program i operacionalizacija u javne pozive kojima će se pružiti konkretna podrška udrugama koje djeluju u području gospodarstva, što ovaj operativni plan uzima kao neposrednu osnovu za provedbu.

Mjera 1	Mjera 2	Mjera 3
Jačanje kapaciteta, vidljivosti i umrežavanja OCD-ova koji djeluju u području gospodarstva	Profesionalizacija rada udruga kroz sufinanciranje zapošljavanja ključnog osoblja	Dostupnost adekvatnih prostora i infrastrukture za rad otočnih udruga

Plan potpore organizacijama civilnog društva koje djeluju u području gospodarstva predstavlja sveobuhvatan operativni okvir koji, temeljen na rezultatima istraživanja i mentorskog programa, nudi konkretne smjernice za jedinice lokalne samouprave otoka Hvara, Visa i Šolte. Kroz tri prioritetne mjere i sedam definiranih ciljeva, Plan stvara preduvjete za **profesionalizaciju rada udruga, jačanje kapaciteta i vidljivosti te razvoj novih održivih gospodarskih aktivnosti** – sve u cilju jačanja otpornosti otočnih zajednica na ekonomske, društvene i okolišne izazove.

✔ Obzirom da su svih sedam jedinica lokalne samouprave otoka Hvara, Visa i Šolte članovi LAG-a Škoji, moguća je daljnja konkretizacija predloženog plana u provedbeni program i operacionalizacija kroz javne pozive kojima će se pružiti konkretna podrška udrugama koje djeluju u području gospodarstva.